ei tradidit diuinitus fabricatam q̄
vſq3 hodie oſtenditur in Traiecto
Rediens autem per italiā captus
ab hunis ⁊ incarcerat⁹ ſcitate oñſa
indicio columne fulgide fuit ꝓtin⁹
a carcere liberat⁹ Hic du3 ſemel in
itinere ſup terrā in ſolis feruoꝛe ob
doꝛmiret viſa ē aq̄la a ſolis radĳs
ip̄m ꝓtegens cū vna ala ſua ⁊ mo
tu alterius ale aurā excitans ad re
frigerium viri ſancti. Reuerſus igiť
congregatis iteꝝ in Methis cūctis
galliaꝝ et teutonic ep̄is voluntatē
dei quā Rome per reuelatione3 ac
ceperat eiſde3 per omnia indicauit
Inde vero tungris ꝓfectus exhoꝛ
tatur tungrenſes ad penitentiā . fu
turam coꝝ deſtructionem p̄dicens
Ipis aūt nō adq̇eſcentib⁹ viro ſan
cto. aſſūptis inde ſanctoꝝ ꝛliquĳs
ſe trāſtu'it in Traiectum Ibi poſt
aliq̄ntulū tp̄is cū diuina celebraret
angel⁹ a dexteris altaris apparēs
ſuum obitum ſibi pꝛenunciauit qui
poſt finem miſſe ſe deponens. aſtan
te pp̄lo eleuatis in celū oculis i dño
feliciter obdoꝛmiuit cunctis q3 ſpe
ctantib⁹ velamē ſericu3 ſup venera
bile coꝛp⁹ ei⁹ angelicis manib⁹ ē al
latum Volēs āt de⁹ ipſi⁹ meritum
demonſtrare q̊tiens nix oia i circu
itu repleuit nunq̄3 ei⁹ ſepulcru3 ope
ruit donec induſtria ciuiū edificata
ē baſilica ſup eum.

¶ De ſancto Eraſmo epiſcopo

Cum in anthiochia Dyo
cleciani decretum ↄtra chꝛi
ſtianos ꝓceſſiſſet vt q̄cūq3
dĳs nō ſacrificaret m̄ltis ſupplicĳs
interiret. Hoc audiens beat⁹ Eraſ
mus ep̄us. eremū petĳt in qua p ſe
ptem annos habitauit iuxta mōtē
libani diuine ↄtemplationi vacans
multis q3 ſignis et virtutibus coꝛu
ſcans. per qđ ſeptennale ſpaciu3 e
ſca ei diuinitus miniſtrabať per coꝛ
uum. Diuerſe etiam fere māſuetas
ſe ei pꝛebebāt et cellulā ei⁹ frequen
tabant ꝓſternētes ſe eius veſtigĳs
Angelico quoq3 confoꝛtabať allo
quio. Quadā vo die vox ad eu3
de celo facta ē vt ad citatē ſua3 de
ſcendēt. Cunq3 illuc deſcēdiſſ3 mul
tos a demonib⁹ vexatos i noie Je
ſu chꝛiſti liberauit. Multos etia3 ſa
cro baptiſmate ↄſecrās ad deū cō
uertit Hoc audiēs Dioclecian⁹ iuſ
ſit eū teneri ſibi q3 p̄ntari. Introga
tus ab eo q̄d ꝓfiteretť. Chꝛiſtianū
ſe eē r̄nt. Cūq3 monitis ei⁹ adq̇eſcē
nollet vt dĳs immolaret. iuſſit plū
bo latera eius cedi. deinde fuſtibuſ
grauiter lacerari. ſed nihil ei nocuit
Poſtea reſina pice ſulfure ſimul cū
cera perfuſus illeſus apparuit. Nā
angelus ei aſtans illeſu3 per om̄ia
ſeruauit Tūc vniuerſa plebs anthi
ocenoꝝ exclamauit dicens. Dimit
te iuſtum hominem ⁊ epiſcopum ci
uitatis. quia deus chꝛiſtianoꝝ in il
lo operatur Dum aute3 hec fierēt
ſubito terremotus factus eſt ma
gnus. tonitrua. et coꝛuſcationes fe
re per tres hoꝛas ita vt ciuitas ab
ira dei tota perire putaretur Impe
ratoꝛ vero tāto fragoꝛe perculſus
receſſit. Tandē ad ſe reuocans po
pulū ait. Seductoꝛ iſte deos nr̄os
blaſphemauit. Ideo conturbatio
talis accidit. Juſſit ergo ſanctum

ſſ 6

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in carcerem introduci et ceruicem
eius ac manus ingenti catenarum
pondere compediri penaꝫ mortis
intentās ſi quis ei vel paurillū aq̄
miniſtraret. Circa terciam vero
noctis horam ſanctus eraſmus ad
dn̄m clamauit et ecce ſubito carcer
illuxit et xp̄us dn̄s ingreſſꝰ cum vt
ſurgeret vocauit Statimqꝫ omnis
cathenarū colligatio diſſilijt et fer
rum quaſi cera liquefactū eſt et an
gelꝰ dn̄i dixit ei Eraſme p̄cingere
et veni mecum in ytaliā. ibiqꝫ dn̄o
populum acquires ⁊ dominꝰ pre/
parauit tibi ibi vitam eternā. Sta
timqꝫ vt in momento quaſi colum/
ba xp̄i ſic lucidus lucridam vſqꝫ de
portatus eſt. Alio vero die dyocle
cianus currens ad carcerem anuli
ſui ſignaturam integram recogno
uit et ingreſſus itro miniſtris vt eū
educerent precepit Qui cū clamoē
redierunt dicentes ſe hominem nō
inueniſſe. ferrum vero quo vinctus
fuerat in cinerem redactū eſſe Tūc
diocletianus cōfuſus cepit alapis
ſibi frontem tūdere dicēs Ve dijs
meis Multi eni iam ad ſpectaculuꝫ
martiris ꝓperabant Vidue q̊qꝫ ⁊
orphani epm̄ exigebant dicentes
Redde nobis patrem noſtꝝ. ne ci
uitas piclitetur. Omnis plebs la/
crimabiliter vociferabatur dicens
Quid feciſti de hoīe iuſto? rēdde eū
ciuitati ſue Dyoclecianꝰ aūt nimis
āguſtiatꝰ licet veſano ſpū pſlaret
rei tn̄ veritatē fatebat̄ dicēs. qꝛ eū
angeli rapuiſſent vt putabat in ce/
lum. Et vix cum hoc tumultuantē
ſedauit multitudineꝫ Tuꝫ aūt ſan

ctus Eraſmꝰ ad vrbē lucridā ange
lico ductu ꝑueniſſꝫ. ſignis ⁊ v̄tuti/
bꝰ viā regni dı̄ q̄m p̄dicabat aſtru
ebat ⁊ pp̄lm multū deo acq̄rebat
Erat v̄o ibi vir nobilꝭ Anaſtaſiꝰ ei
uſdē loci p̄mariꝰ. cuiꝰ filiꝰ cū efferre
tur mortuꝰ vir ſanctꝰ obuiꝰ eis fc̄a
orōne eū ſuſcitauit Exurgēs ergo
puer exclamauit Vere magnꝰ ē de
us xp̄ianoꝝ Pat̄ mi vſqꝫ nūc erra
uimꝰ Nā deos q̄s colebamꝰ vidi in
inferno. deꝰ v̄o quē p̄dicat ſanctꝰ
eraſmus ſolꝰ deus ē. Hoc audito
anaſtaſius credidit ⁊ domꝰ eiꝰ tota
et vniuerſꝰ pp̄ls. Baptizati qꝫ ſūt
quadragintamilia hoīm. Et cepit
vniuerſus pp̄ls aras ſubuertere et
ſanctus Eraſmus in doctrnia pp̄lm
ꝯfirmare Maximianꝰ aūt vt ea au
diuit q̄ facta ſūt lucride Eraſmū ſi/
bi offerri iuſſit. Qui interrogatꝰ ab
eo cuiꝰ religionis eſſꝫ tacebat. celū
qꝫ oculꝭ aſpiciebat. Tunc eū alapa
ri iuſſit et ait. Accede. et ſacrifica
dijs noſtris. Qui reſpōdit Quibꝰ
dys iubes me ſacrificar̄? At ille ap
prehendit manꝰ eiꝰ. euꝫ qꝫ in tēplū
deducens oſtendit ei ſtatuam aure
am duodecim cubitorum dicens.
Hic Jupiter inuictiſſimus. cui ego
et omnis cetus noſter deſeruimus
At ſanctus viſo dyaboli figmento
ſignum crucis oppoſuit Statim qꝫ
ſolo tenꝰ ſtatua illa corruit. ⁊ peni/
tus cōminuta et in cinerē redacta
eſt. Ex qua etiam draco magnus
exiuit. q̄ anhelitu et viſu ſuo popu/
los quos obuios habuit interfecit
Imperator ergo ſe videns illuſum
ad palatium feſtinus cucurrit Vir

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

auteꝫ ſanctus draconi ne amplius
in populū deſeuiret imperauit Qui
ſtatim ad iuſſum eius diſceſſit. Qđ
videns populꝰ exclamauit Magnꝰ
eſt deus chriſtianorum. multiqꝫ cre
diderunt in dominum. Maximianꝰ
autem furore repletus cepit omnē
illum cetum candidatum trucidari
Sicqꝫ triginta circiter milia ſancti
ficate cohortis martirio coronati
ſunt. Qui dum ducerentur ad victi
mam clamabant Ora pro nob̄ ſan
cte Eraſme Quod cum feciſſet ob
uiātes angeli ſancti. martyrum ani
mas ſuſcipiebant deducentes eas
ad celi palatia. audiebantur qꝫ vo
ces canentes alleluia. Tunc Maxi
mianus contra ſanctum furibundꝰ
iuſſit tunicam eream ſtature eius ſi
milem exhiberi et vehementer igni
ri ſanctoqꝫ martiri circundari Qui
facto chriſti ſignaculo letꝰ indumē
tum illud ignitū ſibi induit pſallēs
et dicens. Tranſiuimus per ignem
et aquam. nunc educas me deꝰ me
us in refrigerium Statiꝫ qꝫ tunica
illa r̄friguit ita vt nullā martiri ad
uſtioneꝫ intulerit Qui mox impera
tori ait Ecce cōprobaſti ſtultiſſime
hominuꝫ quia virtus chriſti ignibꝰ
imperauit ⁊ deos tuos lapideos ⁊
fuſiles inualidos reddidit Tūc im
perator iubet ſartagineꝫ igniri. plū
bum qꝫ reſinam ceram oleumqꝫ pa
riter in ea liquari et athletam chri
ſti in illa immergi dicens Nunc E
raſmus artes ſuas excitet ⁊ prepa
ratum eludat incendium. Sanctus
autem dei ingentem ollaꝫ igne ſuc
cenſam chriſti vexillo ſe muniens le
tiſſimus inſiliit dicens Hec olla pre
ſtet mihi r̄frigerium in nomine do
mini Jeſu chriſti Tunc ad vltioneꝫ
creatura armat̄. Nam exiliens que
dam torrens ſcintillatio Maximia
nuꝫ cominus ſtantem inuaſit. Qui
continuo eiulatu terrifico clamare
cepit dicens Ardeo ardeo viroruꝫ
optime Eraſme ora pro me At ſan
ctus qui putabatur arſurus cūctis
ſtupentibus illeſus ibi diu perſtitit
⁊ tandem exiens Maximiano dixit
Quid eſt imperator? Ecce dominꝰ
meus Jeſus chriſtus cui om̄is crea
tura deſeruit machinamēta tua diſ
ſoluit. Et dolor quem mihi paraue
ras in caput tuum recidit Aduerte
igitur dum licet tibi quomodo cuꝫ
ardoribus ſempit̄nis habitare po
teris ſi temporaneum igniculuꝫ ſuf
ferre nō preualuiſti. Et quamuis iā
tibi reſpondeat malicia tua futuro
rum malorum preſagio. patientiaꝫ
tamen domini Jeſu ꝗ pro malo ma
lum reddere prohibet imitantes in
eius nomīe precipimus. quatenus
a vexationis huius dolorē dimitta
ris vt circumſtans populus dei po
tentiaꝫ collaudās a diaboli laque
is reſipiſcat Quo dicto ſtatim ab il
lo ꝯquieuit oīs vſtulatōis leſio At
ille miſer putās ſibi magicis artibꝰ
illuſionē inductā iuſſit ſc̄m ad carce
rē deduci et catenis vinciri ac dili
gent̄ cuſtodiri. vt in ſequēti die no
uis eū diſcerperet tormētis. Verū
cū ſc̄s in carcē vinctꝰ teneret̄. noct̄.
medio. iuuenis q̄dā ſplendidiſſimꝰ
ei apparuit. q̄em qꝫ catenationē diſ
ſoluens ait Eraſme ſurge Et appre

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

hendens eum eduxit eū de ciuitate
Qui diuina prouiſione repta naue
tranſmigrauit Maximianus iterim
cū eū requiſiuiſſet ꝛ nō inueniſſʒ ex
agitans caput ſuuʒ et in riſum ſolu
tus Magnos inquit cruciatus ꝑtu
lit eraſm⁹. ſʒ dū fuge ſapienter ꝯſu
luit maiores effugit Seru⁹ aūt dei
delatus in cāpaniā ad ciuitatē fur
mianā vbi ꝑ ſeptē dies dei laudib⁹
vacans conſolatione diuina ꝛ an
gelica r̄ fouebatur Quibus ꝯpletꝭ
domica die vox de celo conſolato
ria ad euʒ facta eſt dicens Eraſme
ſerue bone et fidelis q̄ bonū certamē
certaſti qui maximum mihi fructuʒ
in terra acquiſiuiſti veni et īgrede
re gaudiū dn̄i tui Suſpiciens autē
vidit coronā rutilantem deſurſum
allabi ac ſuꝑ ſe dimitti. Et inclināſ
caput ſuū dixit Domine ſuſcipe ſpi
ritum meum in pace Tunc animaʒ
ſuam conſignauit Que niue candi/
dior apparens angelico ductu de/
portata viſa eſt celorum alta pene
trare.

De decem milibus martirū

Cum quedā gens romano
ſe ſubtraheret īperio Adri
anus et āthonius impato
res inſtituerunt contra eos ꝑlium
habētes in exercitibus ſuis nouē ꝛ
ſeptem. i. ſedeci milia militū fortiſſi
moꝝ hoſtes vo cētummilia habe
bāt pugnatores. Quib⁹ īꝑatores
terga vtentes. cū ſeptē tm̄ milibus
fugerūt. Tunc Agaci⁹ ꝑmicerius
et eliades dux dixerunt nouem mi
libus Non fugiamus ſʒ eduʒ dījs
noſtris vt dent nobis coꝛ immole
mus Quo immolato pluſquā pri⁹
pauidi facti ſunt ꝛ cū impetu fuge
runt Quibus angelus in forma iu
uenis apparens dixit Credite ieſu
chriſto et ille victores vos faciet et
in eternum ſaluabit. Qui angelo
obedientes ſtatim pugnam inieꝛt
et hoſtes fugauerunt. multi qꝫ i la
cum fugientes ſubmerſi ſunt. Moꝛ
tuis itaqꝫ hoſtibus diuerſa morte
angelos eos duxit in montem ara
rath altiſſimum qui diſtat ab alex
andria que ſita eſt in armenia quin
decim ſtadijs Sedente autē ange
lo in medio eorū celi aperti ſunt et
ſepteʒ alij angeli inde deſcenderūt
Quibus viſis angelus qui primo
apparuerat eis territis ait Dij iſti
angeli ſunt non timeatis Propter
vos eni inſtruendos venerūt Qui
confortantes eos in fide predixeꝛt
eis q̄ et qualia tceſimo die paſſuri
eſſent Imperatores autem audita
victoria gauiſi ſunt et in gratiaruʒ
actione dijs ſuis immolauerūt Ne
ſcientes vero quo iuiſſent ſui victo
res ſcilicet nouē milia miſerūt mili
tes perquirere eos Qui inuēti eis
reſponderunt ꝙ chriſtiani eſſent
Unde imperatores valde turbati
vocatis ad ſe quinqꝫ regibus cuʒ
triginta milibus verterūt ſe cōtra
nouem milia ad locum ararath in
quo pauerat eos dominus celitus
ꝑ triginta dies Orantibus autem
eis vox de celo ait. Nolite timere
eos qꝛ ſeptem reges vincetis. Cū
qꝫ coraʒ impatoribus dixiſſet aga
tius non timemus vos. Ceteriqꝫ
cum eo dixerunt dijs mutis et ſur/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf